

Gdańsk, 18.01.2024r.

Emerytury z FUS – wybrane zagadnienia

Iwona Jałkiewicz
Z-ca Naczelnika Wydziału

System ubezpieczenia społecznego

jest wyrazem realizacji art. 67 Konstytucji RP, który stanowi, że „Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego”.

Obywatel „ma prawo” oznacza, że państwo „musi” to prawo zrealizować.

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wprowadziła koncepcję podziału ubezpieczenia według rodzaju chronionego ryzyka, tj. na ubezpieczenia:

- emerytalne
- rentowe
- chorobowe
- wypadkowe

Świadczenia z ubezpieczenia rentowego to m.in:

- renty z tytułu niezdolności do pracy,
- renty szkoleniowe,
- renty rodzinne,
- dodatki pielęgnacyjne,
- renty z tytułu niezdolności do pracy zamienione na emeryturę

EMERYTURA- podział wg daty urodzenia

- Emerytura dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.
- Emerytura dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.

EMERYTURA- podział wg daty urodzenia

- Emerytura dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.
- Emerytura dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych

Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych

Emerytura dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.

- **Emerytura w wieku powszechnym**
- **Okresowa emerytura kapitałowa**
- **Wcześniejsza emerytura :**
 - Emerytura z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze
 - Emerytura pomostowa
 - Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych
Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych
Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych

Emerytura dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.- wymagane dokumenty

- Wniosek o emeryturę – druk **EMP**
- Informacja o okresach składkowych i nieskładkowych- druk **ERP-6**
- informacja dotycząca okresów składkowych i nieskładkowych
- dokumenty potrzebne do ustalenia/ponownego ustalenia kapitału początkowego

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych
Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych
Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych

Emerytura dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.- złożenie wniosku

Wniosek należy złożyć nie wcześniej niż na 30 dni przed spełnieniem ostatniego z warunków wymaganych do przyznania świadczenia.

Jeżeli wniosek zostanie złożony wcześniej, organ rentowy wyda decyzję o odmowie prawa do świadczenia wskazując, które warunki nie zostały spełnione.

Jeżeli wniosek zostanie złożony w kolejnych miesiącach po spełnieniu warunków do emerytury, prawo do świadczenia zostanie ustalone od miesiąca zgłoszenia wniosku.

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych
Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych
Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych

Emerytura dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.- złożenie wniosku

Wniosek można złożyć:

- osobiście lub przez pełnomocnika w dowolnej jednostce organizacyjnej ZUS (pisemnie lub ustnie do protokołu)
- za pośrednictwem: operatora pocztowego, polskiego urzędu konsularnego
- w formie dokumentu elektronicznego przez PUE.

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych
Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych
Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych

Emerytura dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.- złożenie wniosku

Wniosek rozpatruje organ rentowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej lub jednostka organizacyjna Zakładu wyznaczona przez Prezesa ZUS. Po analizie wniosku i załączonej dokumentacji oraz ewentualnym przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego organ rentowy wydaje decyzję w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych
Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych
Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych

Emerytura dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.- złożenie wniosku

Od decyzji przysługuje odwołanie, które należy wnieść pisemnie lub ustnie do protokołu, za pośrednictwem jednostki organizacyjnej ZUS, która wydała decyzję, do sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji.

Postępowanie odwoławcze jest wolne od opłat.

Emerytura w wieku powszechnym

Dotyczy osoby urodzonej po 31 grudnia 1948 r. która:

- osiągnęła powszechny wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn
- podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przynajmniej 1 dzień, np. jako pracownik, osoba prowadząca działalność pozarolniczą, a także osoby, która przed wejściem w życie ustawy podlegała ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu (warunek ten nie jest spełniony przez osoby, które podlegały wyłącznie ubezpieczeniu społecznemu rolników w KRUS).

Emerytura w wieku powszechnym

Wysokość emerytury jest wynikiem podzielenia podstawy jej obliczenia przez średnie dalsze trwanie życia.

$$\text{Emerytura} = \frac{\text{podstawa obliczenia emerytury}}{\text{średnie dalsze trwanie życia}}$$

Na podstawę obliczenia emerytury składają się:

- zwaloryzowane składki na ubezpieczenie emerytalne, które są zapisane na indywidualnym koncie,
- zwaloryzowany kapitał początkowy,
- jeśli wnioskodawca jest członkiem OFE - środki, które są zapisane na jego subkoncie w ZUS (w tym również te przeniesione z otwartego funduszu emerytalnego), z uwzględnieniem ich waloryzacji.

Emerytura w wieku powszechnym - ŚDTŻ

Tablice trwania życia pokazują średnie dalsze trwanie życia, wspólne dla kobiet i mężczyzn, wyrażone w miesiącach dla wieku ubezpieczonego. Ogłasza je corocznie Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w Monitorze Polskim, w formie komunikatu. Tablice te stanowią podstawę do obliczenia emerytur na wnioski zgłoszone od 1 kwietnia do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Jeśli wniosek o emeryturę zostanie zgłoszony przed 1 kwietnia, a wiek emerytalny zostanie osiągnięty po 31 marca – do ustalenia średniego dalszego trwania życia weźmiemy tablice obowiązujące od 1 kwietnia.

Emerytura w wieku powszechnym - ŚDTŻ

Średnie dalsze trwania życia ustala się prawem korzyści według tablicy trwania życia obowiązującej w dniu,

- złożenia wniosku o emeryturę lub
- osiągnięcia wieku emerytalnego

Okresowa emerytura kapitałowa

Okresowa emerytura kapitałowa przysługuje kobietom, które urodziły się po 31 grudnia 1948 roku oraz:

- należą do otwartego funduszu emerytalnego (OFE),
- ukończyły 60 lat (powszechny wiek emerytalny dla kobiet),
- mają ustalone prawo do emerytury na nowych zasadach,
- mają na subkoncie w ZUS zapisaną sumę środków, która (w ostatnim dniu miesiąca przed miesiącem, w którym przyznano emeryturę na nowych zasadach) jest równa lub wyższa od dwudziestokrotności dodatku pielęgnacyjnego.

Okresowa emerytura kapitałowa

Okresową emeryturę kapitałową przyznaje się od dnia, w którym przyznaje się emeryturę na nowych zasadach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS).

Okresową emeryturę kapitałową wypłaca się razem z tą emeryturą.

Okresowa emerytura kapitałowa to wynik podzielenia środków zapisanych na subkoncie wnioskodawcy przez średnie dalsze trwanie życia.

Okresowa emerytura kapitałowa

Prawo do okresowej emerytury kapitałowej przysługuje do dnia poprzedzającego dzień, w którym osiągnięty zostanie powszechny wiek emerytalny przewidziany dla mężczyzn (czyli 65 lat), chyba że prawo to wygaśnie wcześniej.

Jeśli prawo to wygaśnie wcześniej, to w dniu, w którym kobieta ukończy 65 lat, z urzędu ponownie ustalona zostanie wysokość jej emerytury z FUS.

Prawo do okresowej emerytury kapitałowej wygasa w przypadku:

- Śmierci świadczeniobiorcy,
- wyczerpania się środków zapisanych na subkoncie.

Ustalanie emerytury docelowej - END

Emerytura w docelowej wysokości przysługuje od miesiąca, w którym złożony zostanie wniosek, jednak nie wcześniej niż od dnia, w którym wnioskodawca ukończy 65 lat.

Emerytura docelowa nie może być niższa od dotychczasowej sumy emerytury z FUS oraz okresowej emerytury kapitałowej.

Emerytura z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze- art. 184 ustawy FUS- warunki

- wiek emerytalny – jest on różny w zależności od płci oraz rodzaju pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze,
- ogólny staż pracy 20 lat (kobieta) lub 25 lat (mężczyzna) do 31.12.1998 r.
- staż pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, który jest zróżnicowany w zależności od rodzaju pracy udokumentowany do 31.12.1998r.
- brak członkostwa w OFE lub złożony wniosek o przekazanie za pośrednictwem ZUS, środków znajdujących się na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Emerytura pomostowa

Emerytura pomostowa przysługuje osobom, które wykonywały prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w pełnym wymiarze czasu pracy.

Prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wymienione zostały w:

- załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych,
- załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych,
zwanych dalej nowymi wykazami prac.

Emerytura pomostowa

Prace uznawane za prace w szczególnych warunkach są wymienione w załączniku nr 1. Są to np. prace:

- pod ziemią,
- na wodzie i pod wodą,
- w powietrzu w warunkach gorącego i zimnego mikroklimatu,
- bardzo ciężkie prace fizyczne,
- w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego,
- ciężkie prace fizyczne związane z bardzo dużym obciążeniem statycznym, np.:
 - ❖ prace rybaków morskich,
 - ❖ prace w powietrzu wykonywane na statkach powietrznych przez personel pokładowy,
 - ❖ prace garbarskie bezpośrednio przy obróbce mokrych skór, prace fizyczne ciężkie w podziemnych kanałach ściekowych.

Emerytura pomostowa

Prace o szczególnym charakterze wymienione w załączniku nr 2, to prace, które wymagają szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej. Wraz z wiekiem sprawność ta zmniejsza się, a co za tym idzie coraz mniejsze są możliwości wykonywania takich prac w sposób, który nie zagraża bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób. Są to np. prace:

- maszynistów pojazdów trakcyjnych,
- kierowców pojazdów uprzywilejowanych,
- operatorów żurawi wieżowych, do obsługi, których są wymagane uprawnienia kategorii IŻ lub równorzędne oraz dźwignic portowych,
- członków zespołów ratownictwa medycznego.

Emerytura pomostowa- ogólne zasady

- data urodzenia po 31 grudnia 1948 r.,
- ukończony wiek co najmniej 55 lat (kobiety) lub 60 lat (mężczyźni),
- udowodniony co najmniej 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze
- posiadany co najmniej 20 lat (kobiety) lub 25 lat (mężczyźni) stażu ubezpieczeniowy (okresy składkowe i nieskładkowe),
- wykonywanie przed 1 stycznia 1999 r. pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, która jest wymieniona w dotychczasowych przepisach lub w nowych wykazach prac,
- wykonywanie po 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, która jest wymieniona w nowych wykazach prac,
- **rozwiązany stosunek (stosunki) pracy.**

Emerytura pomostowa- sumowanie okresów

Aby ustalić co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, sumujemy okresy pracy, która wykonywana była:

- przed 1 stycznia 2009 r. w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu dotychczasowych przepisów, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,
- zarówno przed 1 stycznia 2009 r., jak i po 31 grudnia 2008 r. i została ona wymieniona w nowych wykazach prac, stanowiących załączniki do ustawy.

Emerytura pomostowa - sumowanie okresów- przykład

Klientka urodziła się w kwietniu 1957 r. Udokumentowała następujące okresy pracy w szczególnych warunkach:

- od 1 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 1998 r. (1 rok) – prace w szczególnych warunkach ujęte w wykazie A,
- od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2008 r. (10 lat) – prace w szczególnych warunkach ujęte w wykazie B,
- od 1 stycznia 2009 r. do 30 kwietnia 2013 (4 lata i 4 miesiące) – prace w szczególnych warunkach wymienione w załączniku nr 1 do ustawy.

Klientka do 30 kwietnia 2013 r. r. udowodniła wymagany co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach.

Emerytura pomostowa- okresy nie wliczane do pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze

- zasiłek chorobowy lub świadczenie rehabilitacyjne,
- zasiłek opiekuńczy lub macierzyński,
- urlop wychowawczy,
- urlop bezpłatny,
- okres służby wojskowej,

NAUCZYCIELE

- urlop dla poratowania zdrowia,
- urlop szkoleniowy,
- urlop na dalsze kształcenie się,
- okres pozostawania w stanie nieczynnym.

Emerytura pomostowa- staż ubezpieczeniowy

Do wymaganego do przyznania emerytury pomostowej stażu ubezpieczeniowego:

- 20 lat kobieta i 25 lat mężczyzna

wliczane są okresy składkowe oraz nieskładkowe.

Okresy nieskładkowe uwzględniane są w wymiarze nieprzekraczającym 1/3 okresów składkowych.

Emerytura pomostowa - praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przed 2009 r.- warunki

- **1 stycznia 2009 r.** wnioskodawca posiada okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymienionej w nowych wykazach prac, którego wymagamy do przyznania emerytury pomostowej na ogólnych lub szczególnych zasadach albo emerytury pomostowej z tytułu wykonywania pracy górniczej,
- przed 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w dotychczasowych lub w nowych wykazach prac,
- posiada odpowiedni staż ubezpieczeniowy pracy (okres składkowy i nieskładkowy) – co najmniej 20 lat kobieta, lub 25 lat mężczyzna,
- osiągnął wiek, który uprawnia do emerytury pomostowej na ogólnych lub szczególnych zasadach albo do emerytury pomostowej z tytułu wykonywania pracy górniczej,
- **rozwiązał stosunek (stosunki) pracy.**

Emerytura pomostowa- praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przed 2009 r.

Ważne!

Warunki:

- odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego,
- wieku emerytalnego, który uprawnia do emerytury pomostowej
- rozwiązania stosunku pracy

mogą być spełnione po 31 grudnia 2008 r.

Emerytura pomostowa- ustanie prawa

Emerytura pomostowa przysługuje do dnia poprzedzającego dzień ukończenia powszechnego wieku emerytalnego.

Od 1 października 2017 r. wynosi on

- 60 lat dla kobiet
- 65 lat dla mężczyzn

Emerytura pomostowa- dokumenty

- Wniosek o emeryturę pomostową – druk **ZUS Rp-1 Epom**
- zaświadczenia o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze,
- orzeczenie o niezdolności do pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, jeżeli orzeczenie takie jest jednym z warunków przyznania emerytury pomostowej,
- dokumenty wymagane do ustalenia kapitału początkowego, o ile nie ma go jeszcze ustalonego,
- dokument potwierdzający rozwiązanie stosunku pracy.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

NSK przysługuje osobie, która bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku pracowała jako nauczyciel, wychowawca lub inny pedagog, w następujących placówkach:

- publicznych i niepublicznych przedszkolach,
- szkołach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych,
- publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego,
- młodzieżowych ośrodkach wychowawczych,
- młodzieżowych ośrodkach socjoterapii,
- specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych,
- specjalnych ośrodkach wychowawczych dla dzieci i młodzieży, które wymagają specjalnej organizacji nauki oraz szczególnych metod pracy i wychowania,

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

- ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych, które umożliwiają:
 - ❖ dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, które są organizowane na podstawie odrębnych przepisów,
 - ❖ dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną jest niepełnosprawność intelektualna, realizację obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego (w przedszkolu albo w oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej), obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- placówkach zapewniających uczniom opiekę i wychowanie w czasie, gdy uczą się poza miejscem, w którym mieszkają na stałe.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- warunki

Prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego przyznane zostanie po spełnieniu trzech poniższych warunków:

1. osiągnięciu wieku określonego w ustawie,
2. posiadaniu co najmniej 30 lat stażu ubezpieczenia (czyli okresów składkowych i nieskładkowych), w tym minimum 20 lat pracy nauczycielskiej w jednej z placówek wymienionych w poprzednich slajdach- w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć,
3. rozwiązany zostanie stosunek pracy lub stosunek ten wygaśnie w określonych okolicznościach.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- warunki

Ważne!

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne przyznane zostanie tylko wtedy, jeśli bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku wykonywana była praca nauczyciela w placówkach wymienionych wcześniej.

Oznacza to, że jeśli po ustaniu zatrudnienia jako nauczyciel wnioskodawca podejmie inną pracę lub działalność, nie będzie miał prawa do świadczenia kompensacyjnego.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- przykład

Przykład 1

Klient przez wiele lat pracował jako nauczyciel w technikum samochodowym. Po rozwiązaniu stosunku pracy w szkole z końcem roku szkolnego 2015/2016 rozpoczął pozarolniczą działalność gospodarczą. W lipcu 2017 r. złożył wniosek o świadczenie kompensacyjne. Nie przyznaliśmy mu tego świadczenia, ponieważ Klient bezpośrednio przed złożeniem wniosku nie był nauczycielem, lecz prowadził firmę.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- staż pracy nauczycielskiej – 20 lat

Aby otrzymać NSK należy przepracować jako nauczyciel co najmniej 20 lat w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć.

Do tego stażu okresów pracy nauczycielskiej nie wliczone zostaną okresy, w których praca wykonywana była np. w 1/3 czy 1/4 obowiązkowego wymiaru zajęć.

Jeśli jednak takie okresy przypadną po 14 listopada 1991 r., wliczone zostaną do 30-letniego stażu składkowego i nieskładkowego.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- staż pracy nauczycielskiej – 20 lat

Do stażu pracy nauczycielskiej nie wliczamy:

- okresów niezdolności do pracy, za które otrzymywane było wynagrodzenie, zasiłek chorobowy lub świadczenie rehabilitacyjne,
- okresów zasiłku opiekuńczego lub macierzyńskiego,
- okresów, w których nie wykonywana była pracy, za którą otrzymano– na podstawie Karty Nauczyciela:
 - ❖ wynagrodzenie za czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy, np. z powodu choroby,
 - ❖ wynagrodzenie w czasie urlopu macierzyńskiego – za okres od 15.11.1991 r. do 31.07. 1992 r.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- staż pracy nauczycielskiej – 20 lat

Do stażu pracy nauczycielskiej nie wliczamy:

- urlopu dla poratowania zdrowia,
- urlopu szkoleniowego,
- urlopu na dalsze kształcenie się,
- okresów pozostawania w stanie nieczynnym,
- urlopu wychowawczego,
- urlopu bezpłatnego,
- służby wojskowej.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- rozwiązanie stosunku pracy

- Rozwiązanie stosunku pracy musi nastąpić na wniosek pracownika
- Jeśli umowa o pracę wygaśnie z powodu upływu okresu, na jaki została zawarta, to spełniony jest warunek rozwiązania stosunku pracy na wniosek pracownika

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- rozwiązanie stosunku pracy

Prawo do świadczenia kompensacyjnego przysługuje także wtedy, jeśli stosunek pracy zostanie rozwiązany z powodu:

- całkowitej likwidacji szkoły,
- częściowej likwidacji szkoły,
- zmian organizacyjnych, które spowodują zmniejszenie liczby oddziałów w szkole,
- zmian planu nauczania, które uniemożliwią zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- rozwiązanie stosunku pracy

Prawo do NSK będzie również w przypadku, gdy stosunek pracy wygaśnie, ponieważ:

- upłynął sześciomiesięczny okres, w którym nauczyciel pozostawał w stanie nieczynnym,
- w stanie nieczynnym nauczyciel odmówił podjęcia pracy w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony lub na okres, na jaki została zawarta umowa – w tej samej szkole, na tym samym lub innym stanowisku.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- rozwiązanie stosunku pracy

Nauczyciel pracujący w gimnazjum, od 26 stycznia 2017 r. możesz przejść na NSK, gdy nie jest możliwe jego dalsze zatrudnienie z powodu wygaszania kształcenia w gimnazjach.

Oznacza to, że taki nauczyciel może przejść na NSK, gdy:

- jego stosunek pracy wygaś albo został rozwiązany, bo nie można było go zatrudnić w roku szkolnym 2017/2018 lub 2018/2019,
- Jego stosunek pracy wygaś albo został rozwiązany w związku ze zmianami organizacyjnymi, które zostały spowodowane przez wygaszanie kształcenia w gimnazjach

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- rozwiązanie stosunku pracy

Ważne!

- Jeśli nauczyciel stara się o świadczenie kompensacyjne, a pracuje w kilku miejscach, musi rozwiązać wszystkie swoje stosunki pracy, bez względu na ich charakter i wymiar czasu pracy.
- Jeśli jest nauczycielem i jednocześnie pracuje w innym charakterze, musi rozwiązać stosunek pracy z dodatkowego zatrudnienia najpóźniej w dniu, w którym rozwiąże stosunek pracy na stanowisku nauczyciela.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- rozwiązanie stosunku pracy

Przykład 1

Klientka złożyła wniosek o świadczenie kompensacyjne w październiku 2017 r. Rozwiązała swój stosunek pracy na stanowisku nauczyciela w szkole za wypowiedzeniem 31 sierpnia 2017 r. Ponadto do 15 września 2017 r. pozostawała w stosunku pracy na pół etatu w firmie zajmującej się tłumaczeniami tekstów. Ten drugi stosunek pracy został rozwiązany już po ustaniu zatrudnienia w szkole, dlatego nie przyznamy Klientce świadczenia kompensacyjnego. Bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku nie była bowiem nauczycielem.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- prawo

Prawo do świadczenia kompensacyjnego powstaje w dniu, w którym spełnione zostaną wszystkie warunki wymagane do jego przyznania, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszony został wniosek o to świadczenie.

Jeśli wnioskodawca pozostawał na zasiłku chorobowym lub świadczeniu rehabilitacyjnym, prawo to powstaje od dnia, w którym wnioskodawca przestaje pobierać zasiłek lub świadczenie.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- ustanie prawa

Prawo do świadczenia kompensacyjnego ma charakter okresowy i ustaje w dniu:

- poprzedzającym dzień, w którym uzyskane zostanie prawo do emerytury, np. emerytury wcześniejszej,
- poprzedzającym dzień, w którym osiągnięty zostanie wiek emerytalny, czyli:
 - ❖ 60 lat kobiety,
 - ❖ 65 lat mężczyźni.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne- zawieszenie prawa

Prawo do świadczenia kompensacyjnego zostanie zawieszone, jeżeli świadczeniobiorca podejmie pracę w placówkach wymienionych wcześniej. Nie ma znaczenia wysokość przychodu, jaki osiąga, ani rodzaj pracy, jaką wykonuje.

W przypadku osiągania przychodu z innej pracy lub z działalności - prawo do świadczenia kompensacyjnego zawieszone lub zmniejszone zostanie na zasadach przewidzianych dla emerytur i rent.

Emerytura dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.

- Emerytura w wieku powszechnym dla urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.
- Emerytura obliczona wg zreformowanych zasad dla osób kontynuujących ubezpieczenia emerytalne i rentowe

Emerytura w wieku powszechnym dla urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.

Dotyczy osoby urodzonej przed 1 stycznia 1949 r., tj.:

- kobiety, która udowodniła okresy składkowe i nieskładkowe wynoszące 20 lat i osiągnęła wiek co najmniej 60 lat
- mężczyzny, który udowodnił okresy składkowe i nieskładkowe wynoszące 25 lat i osiągnął wiek co najmniej 65 lat

Emerytura w wieku powszechnym dla urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.

Jeśli wnioskodawca nie może udokumentować wystarczająco długiego stażu ubezpieczeniowego, ale posiada staż, który wynosi co najmniej 15 lat dla kobiet lub 20 lat dla mężczyzn, może ubiegać się o emeryturę przewidzianą w art. 28 ustawy emerytalnej. Emerytura ta nie jest jednak objęta gwarancją najniższego świadczenia. Oznacza to, że takiej osobie ZUS wypłaci świadczenie w wysokości faktycznie obliczonej, bez podwyższenia do najniższej emerytury, jeśli wysokość emerytury okaże się niższa.

Wymagane dokumenty

- Wniosek o emeryturę – druk **EMP**
- Informacja o okresach składkowych i nieskładkowych- druk **ERP-6**
- dokumenty potwierdzające okresy m.in.: pracy/ prowadzenia działalności pozarolniczej/ służby wojskowej/ pobierania zasiłku dla bezrobotnych/ urlopu wychowawczego/ nauki w szkole wyższej
- dokumenty potwierdzające osiągnięte wynagrodzenie

Termin złożenia wniosku

- Wniosek należy złożyć w dowolnej placówce ZUS nie wcześniej niż na 30 dni przed spełnieniem ostatniego z warunków wymaganych do przyznania świadczenia.
- Jeżeli wniosek zostanie złożony wcześniej, organ rentowy wyda decyzję o odmowie prawa do świadczenia, wskazując, które warunki nie zostały spełnione.
- Jeżeli wniosek zostanie złożony w kolejnych miesiącach po spełnieniu warunków do emerytury, prawo do świadczenia zostanie ustalone od miesiąca zgłoszenia wniosku.

Termin złożenia wniosku

Wniosek można złożyć:

- osobiście lub przez pełnomocnika w dowolnej jednostce organizacyjnej ZUS (pisemnie lub ustnie do protokołu),
- za pośrednictwem: operatora pocztowego, płatnika składek, polskiego urzędu konsularnego,
- w formie dokumentu elektronicznego przez PUE.

Rozpatrzenie wniosku

Wniosek rozpatruje organ rentowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej lub jednostka organizacyjna Zakładu wyznaczona przez Prezesa ZUS. Po analizie wniosku i załączonej dokumentacji oraz ewentualnym przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego organ rentowy wydaje decyzję w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Postępowanie odwoławcze

Od decyzji przysługuje odwołanie, które należy wnieść pisemnie lub ustnie do protokołu, za pośrednictwem jednostki organizacyjnej ZUS, która wydała decyzję, do sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji.

Postępowanie odwoławcze jest wolne od opłat.

Informacje dodatkowe- podwyższenie świadczenia

Emerytury dla osób, które nie posiadają okresów składkowych i nieskładkowych odpowiednio dla kobiety – 20 lat i mężczyzny – 25 lat, nie podwyższa się do kwoty najniższej emerytury.

Informacje dodatkowe- zawieszenie art. 103 a ustawy FUS

Prawo do emerytury ulega zawieszeniu w przypadku kontynuowania zatrudnienia, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy u tego samego pracodawcy, na rzecz którego emeryt wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Informacje dodatkowe- okresy uzupełniające

Przy ustalaniu prawa do emerytury osobie, która nie udowodniła okresu składkowego i nieskładkowego wymaganego do przyznania tej emerytury, uwzględnia się - w zakresie niezbędnych do uzupełnienia tego okresu - także okresy uzupełniające, tj:

- okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników oraz okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w tym gospodarstwie po ukończeniu 16-tego roku życia, przypadające przed objęciem rolników obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi, a także
- okresy pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy z FUS, do której prawo ustało wskutek odzyskania zdolności do pracy.

Informacje dodatkowe- ograniczenie okresów nieskładkowych

Przy ustalaniu prawa do emerytury oraz obliczaniu jej wysokości okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Informacje dodatkowe- wycofanie wniosku

Wniosek może zostać wycofany, jednakże nie później niż do dnia uprawomocnienia się decyzji organu rentowego, tj. w przypadku, gdy nie zostało złożone odwołanie do sądu - w terminie miesiąca od daty doręczenia decyzji.

Wysokość emerytury na dotychczasowych zasadach

Wysokość emerytury ustalonej według dotychczasowych zasad uzależniona jest od następujących składników:

- wysokości podstawy wymiaru,
- uwzględnionego okresu składkowego i nieskładkowego,
- kwoty bazowej, obowiązującej w dniu powstania prawa do świadczenia.

Wysokość emerytury na dotychczasowych zasadach- podstawa wymiaru

Podstawę wymiaru emerytury stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne lub na ubezpieczenie emerytalne, według przepisów prawa polskiego, z okresu:

- kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie.
- 20 lat kalendarzowych dowolnie wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Wysokość emerytury na dotychczasowych zasadach- kwota bazowa

Kwota bazowa stanowi 100% przeciętnego wynagrodzenia, pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia społeczne, określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, w poprzednim roku kalendarzowym. Kwota bazowa jest ustalana corocznie i obowiązuje od 1 marca każdego roku kalendarzowego do końca lutego następnego roku kalendarzowego.

Wysokość emerytury na dotychczasowych zasadach- sposób obliczenia

Emerytura wynosi:

- 24% kwoty bazowej, o której mowa wyżej, oraz
- po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych, z uwzględnieniem pełnych miesięcy,
- po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych, z uwzględnieniem pełnych miesięcy.

Wysokość emerytury na dotychczasowych zasadach- przeliczenie świadczenia

- Wniosek o doliczenie stażu pracy – raz w roku
- Wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury- art. 111 ustawy FUS

Wysokość emerytury na dotychczasowych zasadach- przeliczenie świadczenia art. 111

Przepis ten dopuszcza ponowne ustalenie podstawy wymiaru świadczenia wyłącznie w przypadku, gdy :

- Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego
- Przy zastosowaniu kwoty bazowej ostatnio przyjętej do obliczenia świadczenia.

Wysokość emerytury na dotychczasowych zasadach- przeliczenie świadczenia art. 111

Do ustalenia przeliczanej podstawy wymiaru wnioskodawca może wskazać podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z:

- 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z 20 lat poprzedzających rok kalendarzowy, w którym zgłosił wniosek o ponowne ustalenie emerytury lub renty,
- 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z 20 lat poprzedzających rok kalendarzowy, w którym zgłosił po raz pierwszy wniosek o świadczenie.
- 20 lat kalendarzowych dowolnie wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

